

Gang til Juni Termin 1900, med en Udbetaling af 10,000 Kr. aarlig og saaledes videre, indtil Udlæget er nedbragt til 5,000 Kr. Som Sikkerhed for rigtig Tilbagebetaling kræver han Ret til at gøre sig betalt ved „at søge Dækning for sit Tilgodehavende ved Realisation af de af Udvalget udgivne tit Hr. Gad pantsatte Skrifter paa den Maade, som han maatte finde tjenligst.“ — At han kræver 4 pCt. Rente aarlig af sit Laan, kan næppe synes ubilligt under de nuværende Tidsforhold; ej heller synes hans Krav paa Fyldestgørelse ved Beholdningen i og for sig urimeligt under de nuværende Forhold i Boghandelsverdenen. Hovedkommissionæren har intet Krav paa Udvalgets Personer. Det er vel strenge Bilkkaar; men ved en Befolkning paa kun godt 2 Millioner vil en Opgave som Udvalgets ikke have lette økonomiske Forhold uden i nogenlunde gunstige Tider. Affættningen ved Salg til Norge og de Danste i Sønderjylland vil næppe i lang Tid kunne opnaa nogen Betydning.

Ganste vist ejer Udvalget en Sparekasseseholdning paa omtrent 9,000 Kr., indstuddt efterhaanden i de Aar, da Driiftskapitalen vendte rigeligere tilbage. Men disse 9,000 Kr. tør vi for Tiden ikke bruge som Driiftskapital. De 5,000 Kr. ere holdte tilbage for i fornødent Fald at dække Hovedkommissionæren for de 15 pCt., vi ere ham skyldige (se Post 2 i Andragendet af August) for Ekspeditionen af de Bøger, der ud over Bevillingen, men efter „Tilbudet“'s Poster som Gave og til nedsat Pris ere udleverede. De øvrige 4,000 Kr. have vi ment helst at burde beholde som Reserve for usædvanlige Tilfælde's Skyld.

2. Ifølge Regnskabets for 1897 udgjorde Værdien af Udvalgets Beholdning af Skrifter den 31 December 1897, beregnet efter Bogladepris, 315,659 Kr. 76 Ø. (naar man tænker sig Udgifterne til Boghinderarbejde afholdte; men disse vilde vel udgøre et Beløb paa mindst 40,000 Kr.). Naar Udvalget gennemgaaende har gjort store Oplag af sine Skrifter, har det langtfra tænkt sig, at de alle sammen skulde kunne sælges dels ligefrem til Publikum gennem Boghandelen, dels til nedsat Pris ved Hjælp af Bevillingen paa Finansloven. Men det har tænkt sig, at under almindelige økonomiske Bilkkaar vilde Affættningen gennem Boghandelen og Bevillinger, som voksede i passende Forhold til Samfundets Trang til dets Skrifter, sætte det i Stand til at kunne uddele en stor Del Skrifter, dels gratis, dels til nedsat Pris, baade uden for „Tilbudet“'s Ramme (f. Eks. til Sømandskommissioner, Bogsamlinger for Danste i Amerika og andetsteds i Udlandet, fattige Lærere o. s. v.), og ogsaa inden for „Tilbudet“'s Poster, naar Bevillingerne ikke kunde naa tilstrækkelig vidt. Det er opløst i Andragendet, at Udvalget i en Række af Aar, da de økonomiske Forhold i det hele have været trykkende, langtfra har naaet dette Maal saa godt, som det havde haabet.

3. Et af de Formaal, vi særlig ønske at kunne bruge den store Beholdning til, er Skolebogsamlingernes Formering og Vækst, særlig paa Landet. Vige fra den Tid af, da Bevillingen blev os given i 1874, have vi stillet Almue-skolen i Spidsen for „Tilbudet“. I Løbet af de 25 Aar, der har været tillagt os Bevillinger, er der blevet overladt 440 Bogsamlinger i Almueskolerne paa Landet (deraf 210 paa Øerne, 230 i Jylland) Bøger som Gave eller til nedsat Pris; nogle faa af disse ere dog Frikkoler eller Børnehjem. Samtidig er der paa samme Vis overladt Bøger til Sognebogsamlinger eller lignende folkelige Bogsamlinger paa Landet i et Antal af 555 (185 paa Øerne, 370 i Jylland). Naar man nu mindes, at Drettelsen af Sognebogsamlinger er en meget gammel Indretning, medens Skolebogsamlinger paa Landet er en ny Ting, tør det maatte siges, at Stemningen for Skolebogsamlinger er noget kraftigere end Stemningen for Sognebogsamlinger. Dette stemmer ogsaa med det Indtryk, man faar af Brevvekslingen. Det synes nemlig, at Sogneraadene hyppigere ere tilbøjelige til at støtte Skolebogsamlinger end Sognebogsamlinger med et Bidrag aarlig eller en Gang for alle. At Skolebogsamlingerne paa mange Steder have Indtægter af Børnenes Bidrag (maanedlige eller pr. Bog o. s. v.), peger ligeledes hen paa, at Forældrene have Stemning for Opgaven og skønne paa, at god Læsning kommer hjem i Husene. De Skolebogsamlinger paa Landet, som Udvalget saaledes ved Hjælp af Bevillingen har været med at danne eller forøge, ere i det hele vistnok meget smaa; mange af dem have næppe andre Bøger uden for Skolens Læseapparat end de fra Udvalget modtagne. Enkelte Steder have Kommunerne dog i en Række af Aar sørget for, at der til hvert Sogn er kommet et Eksemplar af alle Udvalgets ny Skrifter.